

«მრავალ არიან, უფალო, მტვრნი  
და წარითაგონ შენნი ცხვრნი!  
გვეხრადე, ჩვენო სული-აღმპურთველი  
და აღადგინე დიღეს საქართველო!»  
ნ. პარათაშვილი.

# თეთრი გიორგი

პარიზი  
ექტომბერი 1928 წ.  
№ 13

ქართველ პატრიოტთა ორგანო. თეთრი გიორგი.

Journal de l'Organisation des Patriotes Géorgiens «THETRHRI GUIORGUI»

Octobre 1928  
№ 13  
Paris

### ჩვენი და თქვენი.

დროა პირდაპირ და გულახდილად ვსთქვათ, თუ ვინ ხართ «თქვენ» და ვინა ვართ «ჩვენ».

«თქვენ-ში» მოთავსდებოდა ყველა პარტიკული: სოც. რევოლუციონერები, სოც. დემოკრატები, ნაც. დემოკრატები და სოც. დემოკრატები. «ჩვენი-თ» იგულისხმება «თეთრი გიორგი».

1) პარტია სოც. რევოლუციონერებმა სრულიად უცნობა საქართველოსათვის, ეს პარტია სულ რამდენიმე ათეულ წევრისაგან შედგებოდა, რომელიც უმნიშვნელო იყო და დარჩა კიდევ საქართველოსათვის.

2) თუმცა სოც. დემოკრატები, როგორც სოც. რევოლუციონერები არიან წარსული გამოძახილი საქართველოსათვის, მაინც განაგრძობენ უკვალო მიმდევრობას პოლიტიკაში.

მთელი ქართველი გრი, მის მწვალებლების და განდგომილების გარდა, ერთხმად აღნიშნა საქართველოს დამოუკიდებელ არსებობას; ისინი კი მაინც და მაინც ხრნიან თავის მგდიდურ «ფედერაციას» მით უმეტეს დამუხრებულ სოციალიზმით შეზავებულს. რამ შეგვიტოვებდა თუ ვისთან ვნებავთ ფედერაცია? ინგლისთან, საფრანგეთთან თუ იაპონურებთან? კრინტს ან სირაპუსს. — რუაგითაა? ხდუმან ვით ქვანი. ან შეიძლება ადგილობრივთან, სომხეთთან ჩინებთან და დაღესტანთან? ჯერ უპირველესად ვითნვა ისმის: სურთ თუ არა მათ თქვენი ფედერაცია და ისიც მთელი ქვეყნის მიერ მიღებული სოციალიზმით? ყველა ამ კითხვებზე გავივლით უცქრთარ გრთმანეთს.

მიუხედავად ყურადღება ორ ანტიპოდს: ნაც. დემოკრატებს და სოც. დემოკრატებს.

ეს ორი პარტია საქართველოში ერთი მყდრის ხაწინააღმდეგოთ იყო დაპირდაპირებული, არა ისე, როგორც აქ «ქორდანია-რამიშვილი» და მგდრეს მხრის «გვაზაზა-და კომპანია».

იმ დროს, როდესაც ნაც. დემოკრატული პარტია ქართველი გრის გამოძახალს და მისწრაფებას წარმოადგენდა სოც. დემოკრატია საქართველოს მამრუბში 1/4 ირინებოდა. ამ გრძელში ნაც. დემოკრატები დამარცხდნენ, ისინი გაანადგურეს კარლ მარქსის მოწაფეებმა. ამ გაუგებარ დამარცხებას ორი მიზეზი აქვს: მგდრემა იქნება თუ ვითქვით რომ სოც. დემოკრატები გყდრდნოდნენ ქართველ პრფორმარატებს; მათი გამარჯვება რუსეთის სომტების ნაყოფია, რის საშუალებითაც საქართველოს ტაბრტს დაგპარტინენ; პირწმინდათ ისე, როგორც კოლმევიკები -

რუსის ძალების გარუნების შემდეგ, მენშევიკები უკვე საქართველო მმართველგათ იყვნენ. იარალი და ხაწინა იყო მათ ხელში; ასეთ ფრიად მნიშვნელოვანი ძალების ჩაგდებით ბგვრი რამის გაკეთება შეიძლება და სოც. დემოკრატებმაც თავისი გააკეთეს.

3) ნაციონალ დემკრატებს შორის გგვრი მგვებრები გყავს, მაგრამ მგვკრება მგვებრებად და სინამდვილე სინამდვილეთ დარჩება.

მათ პარტიიდან ყოველთვის ისმდა შინაური ბრძოლის ხმაური,

სამშობლოსთვის ბრძოლის განახლების მაგიერ, ქვეყნიურ ჯაუნჯის დახასწნებად აღებულ გზას რომ გაჰყოდნენ, გრძნულ ინტერესთა დახანგავად და ხალხის ისეთი გლემენტების წინააღმდეგ, რომელნიც გაიყდინთნენ უნაყოფო მგნიერებით, რაც საქართველოს გრძნულ სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობითი მიზნებს სრულიად გწინააღმდეგობდა და მას ანგრებდა. იბრძოდნენ... მხოლოდ გრთმანეთში.

ნაც. დემოკრატებს მის ნაცვლად რომ მშუბაღა უფრო გაფართოვებინათ, რომ მგედუდებინათ და დაგკავშირებინათ იდგურ სიყვარულით, მგესწავლეგნიათ მისთვის ტაქტიკა, დაგყდნოთ მასზე ფანტიზმი ისეთ მოწინააღმდეგესთან საბრძოლველად, როგორც იყვნენ სოც. დემ. მათთან გრძელა ვერ შესძლებს, დაიფიყეს სამშობლო და საქართველოს ინტერესების დაცვის საქმიდან განზე გადგნენ. მით უმეტეს პარტიაც კი იქმნა დაიფიყებულნი. მათი გგლადგვი სულ იმის ცდაში იყვნენ, პირდათ თუ როგორ მღხერხეკულად გხარგებლა თვითველ მათგანს.

სოც. დემ. გახურებულ გრძოლის დროს, მათ გგლადგვ მღრის ძონდა განსვითქოლება; ეს მგმწყრება დამთავრდა მით, რომ გრთ-გრთი მათგანი თავისი მგვკრებით გამოვიდა პარტიიდან, მგქმნა თავისი საკუთარი პარტია და გახვითი კი გამოუტა. დაიწყო მის შემდეგ გახვითის წერილეგით გრთმანეთის დამარცხება; ამით სოც. დემ. პოზიცია გამაგრდა, მათი კი ისედაც დახუბრებული უფრო დახუბრდა. რაც გამოისარა მხოლოდ პირადი ხარგებლობის ზრუნვაში, რითაც სამშოლო იქმნა დაიფიყებული.

დამფუძნებელ კრების წევრთა არჩვენებას დროს, მათი ლიდერები იმ სოციალისტებს კი მივიდნენ რომ ხალხში მხოლოდ მას ხარტოდნენ «ჩვენ თუ იმდენი ხმა მივიდეთ, რომ ჩვენი განსრახული დემკრატების რინსვი გაყოყანეთ, უბრაველება სოც. დემკრატებისათვის დაგვითმია-ღ».

ადამიანს, რომელსაც არ შეუძლია დაუმორჩილოს თავისი პირადი კვთილადგება, ადამიანს რომელსაც არ შეუძლია თავისი თავმჯდომარეობა კი შესწირდეს საერთო საზოგადოებრივ ინტერესს, მას უფლება არ აქვს შევიდოს, არამც თუ უდიდეს სახელმწიფოებრივ მოღვაწეობის თანამდებობაზე, არამცედ სულ უბრალო საზოგადო მოღვაწის დონეზედაც კი.

ასეთ მღვდმარეობაში მყოფთ, როგორ შეგძლოთ გამოხულებიყვნენ ამ ბრძოლიდან გამარჯვებულები?!

სიპართლე რომ ვსთქვათ, მამინდელი გრძოლა მათთვის იყო უადვილეხი სოც. დემკრატებთან.

ნუ დაგვავიწყდება, რომ 3/4 საქართველოს ხალხისა მათგენ იყო.

ლაპარაკი არსებითად მათ პარტიაზე და პრფორმარებზე ზედმეტია, რადგან აკადემიურათ არ უდგვით ამ საკითხს, არამცედ ვარკვევთ მათ წარხულ და ასლანდგელ ნამქმედარს.

აკამდე ჩვენ ვლაპარაკებდით ხაც. დემ. წარხულზე ყველაისათვის ამკარად გასაგება, რომ მათი ნამქმედარი არამც თუ სამწუხაროა, არამცედ არის დაუდგმობა სამშოლოს წინაშე. და რას აკეთებენ გსლა? გახვდრდნენ თუ არა? დინახეს ეს თავისი ნკალი რომლითაც გვგვ რიგად ხაცხა წარხული? ან მგისწავლებს რამე თუ არა ამ დგვნილგამი? — არა.

— აქაც, როგორც საქართველოში, პირად საკითხმა და ურნსვ თავმჯდომარეობამ უფრო და უფრო იხინა თავი.

მის ნაცვლად რომ გაგრთიანგებინათ ქართველთა არა სოციალისტური წრეები და შეგრთეგით მოღვთოვათ ანგარში სოციალისტებისაგან და გოთხელ და სამუდამოთ ვთქვათ მათთვის: «მღრს ხელგვი საქართველოდან, გყყოფათ თქვენ მისი წამება», ამის შაკიერ მათი ნაწილი, ამოუდგა გვგრძში თავის მოწინააღმდეგეებს. ამით გამდ ამკარავს თავისი პოლიტიკური, მღრალური და ზნეებრივი ფიზიონომია. ასეთი საქციელით ხელიც მოაწერეს სოც. დემ. მიერ ქართველი გრის წინაშე ჩადგნილ ბღრატ-მოქმედებაზე.

დანარჩენი ნაციონალ დემკრატები გაიძივნენ იმდენ ჯგუფებად, რამდენიც თვითონ არიან.

ყველაფერი ეს იქნებოდა სასაცილო, სამწუხარო მოკლენა რომ არ ყოფილიყო. დგვ, გრთმანეთს გკამათონ და გდავინ კიდევ, მაგრამ მთელი უგედურგვა გამოისატება მასზე, რომ ამ კინკლაობაში ითრევენ ჩვენს უმანკლ და სგტაკ ახალგაზრდებს, რომელნიც სამშოლოებაში განუსაბღრეგვი სიყვარულით და გახუბრებული თავგანწირვით აღტურვილინი არიან.

მის ნაცვლად, რომ მათ გსლავე ჩააგდნენ სამშობლოს კვთილდგევისათვის გაგრთიანგების აუცილებლობა და რომ ასეთი გაგრთიანგებისათვის საჭიროა საკუთარი «მე-გ კი დაუქმებდგარდ საერთო საქმის მოთხვნილეებას, ისინი თავის საქციელით და შაკალითეგით წინააღმდეგს უჩვენებენ.

მაგრამ ჩვენი მგრძნობიარე ახალგაზრდობა, რომელსაც დაე საქართველო გყვარება და იმგდოვნებს მომავალში გამღვრკვევა და პახუს მღითხაც თავის ლიდერებისაგან. «რა უფლება გქდნდათ ჩაგვრთიათ ჩვენი თავი თქვენი თავმჯდომარეობის გრძოლის საქმეგში; რა უფლება გქდნდათ დაგყოთ ნაწილ-ნაწილად თქვენი პირადი კვთილდგეობის

გამდ გრძნული სიძლიერის უდიდესი ხელისმგტყველი ძალა, ახალგაზრდობა!»!

დიმიტრი ჭიბრნიშვილი.

ისტორიულმა სინამდვილემ ნება მოგვგა აგვეჩიას ისეთი პოლიტიკური გგვი, რომელსაც მიხნათ სამშოლოს აღღრძინება დაუხასავს და მხოლოდ ქართველი ხალხის ნება-სურვილს გმსახურება.

და რაც გგვლას წინ იტაგებს — ეს გრთი იდგა, მგმცველი ხულის და სღრცის ეს სამშოლოა.

ამღრჩება შეიძლება მხოლოდ გარგენული ხანის და არა სულის, არა არსების, თუმცა საზოგადოებრივი აზრი გრთს მგდრგში ურგვს.

ფსიქოლოგიური სინამდვილე თეთრი გიორგის ამკარა გამოხვლის მთლიანად შეიგავს იმ წმინდა რასიულ თვისებების ნათელ გამოქედავნებას, რომლის დიადი მიხანი გქგმდებარება გრის ამღღრძინებელ და გამაკეთილმობილეგელ სახეობას, რაც ახლო მომავალში საიდგალოდ აამაღლებს ქართველი ხალხის მგმოქმედგით უნარს და ხასიათს.

პატრიოტული ნების სახიათში გამოტანა გულიწმინდეს იმ გრძნების სათაყვანეგელ საგნად გახდებამს, რამაც წარმომგა პირდაპირ ეს რჩეული იდგა და მასთან არსებითი კუთვნილეგა გრძნული ხულის მქეცე ადამიანის. ნაციონალური ხულის მომეგნეობა დასაწყის იდგმს გრის საუკუნოვან ისტორიიდან.

ჩვენ გგახსვებს უნდა ტომების და გრეგების მგმდგვა საქართველოს ტერიტორიაზე. მათი დამპყროველობითი სახიათი რომელიც დიდ ხანს გრძელდგეოდა, რა თქმა უნდა თავის დაღს ამჩნვდა.

ბიხანტის, რომაელების, არაგების, სპარსელების თურქების და უკანასკნელად რუხების ანუ მღრდღეგის მგმდგვა გაზდა მიხნათ, რომ ჩვენი რასიული თვისება მგლახულიყო.

უნდა ხალხთა დიდი გავლენის მგმდგვაც მაიც მგვეჩინა ჩვენ ჩვენი ხაც, რომელიც ტიპური შეიძლება იყო თუ ავარჩევთ. იმდენათ ძლიერი გავლენით არის მგმდ-ხული უნდა გლემეტი ქართველ ხალხში, რომ ნაწილღრეგ მაინც ის აღარ გკუთვინის ისტორიულ გრის მრთელ განსახიერებას.

საქართველოს დღეს გსაჭიროება ვიდრე დღესმეგ საკუთარი გრძნების რასიული სიწმინდის დაცვა და შენახვა. საგალალო სურათი გვიდგას თვალწინ საქართველოს აწმყო ცხოვრებიდან: სამინგლი აქრგლება სდგება გრის, რასიული თვისებების სრული აღრევა, რაც არყვს გრძნული კულტურის დანიშნულებას და მამა-სადამე ქართველ გრს გადაგვარების გზაზე აყენებს. ნებაყოფილეგით ქართველი გრით თავს დაიცავს უნდა გლემენტებისაგან, რომელნიც საქართველოს მიწა-წყალზე მგმოქტრილინი არიან რომ სამუდამოთ ჩვენთან გაიხინდენ უინა.

რუსეთის გამრყენელ რეჟიმთან გრთად ჩვენში მგმო-იტრა მრავალი უნდა გრძნების ხალხი, მართლაც დიდ-ხულღვანი უნდა იყო ქართველი გრი, თუ შესძლებს ამა მგგრიოვ ამ დგვენრატულ მასას.

ქართველის ზიამაყე მას ზიოდით მგხედავს. იგი მტკიცედ შეინახავს თავის ხანს და ხასიათს, რაც ჩვენი გამარჯვება და აღღრძინება იქნება.

ქართველი ხალხის მართვა გამგებამს შესძლებს ის რჩეული გლემენტი გრის ხულიერ გამოხატულებით, რომლის დგდა მარღბი გრთადგვა გრის საუკუნოვან ცხოვრების გულში, ეს მხოლოდ გრძნულია; არავითარი ზედნართი, ხალხის ზნე-ჩვეულების გადახაგვარებლად მგმოღებული პოლიტიკურ რეჟიმთან გრთად, რომელსაც ყალბი დემკრატისმი ანღრციელებს.

პოლიტიკური ფღრმეგი ორგანიულად დაკავშირებულია იმ ხალხთან, რომელთაც ეს მგქმნეს, მას თვით სისხლში ატარებენ და მხოლოდ მას შეუძლია განაზღრციელოს.





ბოლიტიკური ფორმებიც ეს თავის-თავად გარდობა...

ინგლისის პარლამენტი მართავს დაუფრგლ კანონების...

გონის მკვნივ გლემენტები შეუსაკამო მხოლდმხედვე...

მრავალი საუკუნე დაუმარხეთ აზიის სასაფლაოზე...

ჩვენი გონის არსებობის ისტორია მღრსა გვკარგავს...

ბეჭ. გიორგიძე

შოღმის ორგანიზაციის ახალი ფორმა

დიდი ომის შემდეგ კლასთა კრძალამ მხოლდოვ...

იტალიის შოღმის სარტია

მეგრამეტე საუკუნე განვლია ლიბერალიზმის გაკ...

გართულადეული გვონომიური ცხოვრების მქანიზმი...

აქმრისაში კიდევ უფრო გონიერი მუშათა ორგანი...

ჩვენი შვედავთ, რომ კლასთა თანამშრომელის იდეა...

მიმჯინარე საუკუნე გაივლის შოღმის სარტიის...

ჩვენი შვედავთ, რომ კლასთა თანამშრომელის იდეა...

ჩვენი შვედავთ, რომ კლასთა თანამშრომელის იდეა...

ჩვენი შვედავთ, რომ კლასთა თანამშრომელის იდეა...

თეორიკოსების მიხედვით...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

საქართველოში დამოუკიდებლობის დროს მთავრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

შრომა არის საზოგადოებრივი მოვალეობა და რეაღრ...

და იყვეს დაშვევლი. ვინ უარაღრს ღრვე-შემოწვე...

ქართველი საღრის გუნება გწინააღმდეგ...

კლასთა ანტაგონიზმი შემოტანილია ჩვენში უღრ...

კაკი წრეთელი გმღბს თავის წარსულს. კაცს, ათეულ...

ჩვენ გვინდა საქართველო - შოღმის სა...

ჩვენ ტემპიკურად განუვითარებელი, მაგრამ გუნგ...

საზოგადოების სხვა წმრებს რომ თავი დაწანგლო...

დაწყვეული 1923 წ. მუშის ხელდახის მომარტება...

უფრო გატახტრეთეულ სურათს წარმოადგენს უმუ...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...

რუსეთში ითვლება 10 მილიონი მუშა და აქედან 3...









მის ქვეშ.  
 5. ყორღანია მთელს მის მოღვაწეობის განმავლობაში ნიადაგს უთხრინდა საქართველოს პოლიტიკურ თავისუფლების შესაძლებლობას, რომელიც ყორღანია და მისი პარტიის გატარება და მოქმედება საქართველოს არსებობის დროს იყო თავისუფალი ფლანგვა და განადგურება იმისა, რაც ილია ჭავჭავაძის საქართველოს მიერ იყო შექმნილი. \*

გ. გმუზვარი.

\* მოწმე გავსდი იმ ისტორიულ შეტაკების, რომელიც საქართველოს დამოუკიდებლობის დასაწყისში მოხდა ი. ჭავჭავაძის საქართველოს წარმომადგენლის გ. აფხაზის და ნ. ყორღანიას საქართველოს შორის საქართველოს გრძელხანად საჯარო, როცა მის წინაშე პირველად წარსდგა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრება. ეს იყო ის კერძო აფხაზი, რომელმაც 1917 წელს გრძელხანად იტალიის დროს ნ. ყორღანიას საქართველოს 30 ლქრის შილიონი მ. ქონება მიხდა. ქონება ი. ჭავჭავაძის მიერ გადარჩენილი ტვილისის გუბერნიის სათავადო—ახალქალაქის განკვეთილი.

კერძო აფხაზმა ქართველ მენეჯერებს აახლოვნიდნენ გრილის შესახებ ლექცია წაუკითხა, მაგრამ მენეჯერებისათვის სახელმწიფოებრივების შესახებ ლექციის კითხვა ეს მგლის თავზე საწარგის კითხვას ნიშნავდა. გ. აფხაზი ურჩევდა მათ, მინისტრის ამხანაგების არჩევნებში მაინც არ ესვრებოდნენ პარტიულ მოხარებით, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ საქმის ცოდნით. ასეთ რჩევას იძლეოდა გ. აფხაზი მიუხედავად იმისა, ვარგად იცოდა, რომ მენეჯერული მინისტრებისა და მცოდნე მინისტრ. ამხანაგთა თანამშრომლობა იგივე იქნებოდა რეალურ კონტრეტი, რომლის ერთი ნაწილი ხმავან მუსიკავებთან შესხვევა და მცოდნე კი ნორტების ცოდნას და სემანს მივლევდნენ.

3. 8.

ქ ა რ თ ვ გ ლ ი ქ ა ლ ი .

ქართველი გრის ხანგრძლივი და ვრცელი ისტორიის უმშვენიერესი ფურცლები ქართველ ქალს ეკუთვნის. ეს გრის ცხოვრების მთავარ ხანებში თავს იჩენს და ყოველთვის მხოლოდ ხერხიერი და სახარვედო მოვალეობის აღსრულებითაა.

საქართველო დროის მშობლის წილხვედრილი ქვეყანაა, ქრისტიანობის შემოქმადნი საქართველოში ქალია. წმიდა ნინო და პირველი ქრისტიანი, რომელმაც მიიღო მირღნი წმ. ნინოსაგან იყო ქალი — დედოფალი ნანა. ყველაზეათვის გრძობილია თუ რა დიდი შედეგები მოჰყვა ქრისტიანობის შემოსვლას საქართველოში გრის წინადადებას და გრძელობის ამადლევის მხრივ; ქრისტეს მძებრებამ განაათლა იგი, ამ სიტყვის ვრცელი და უკეთესი მნიშვნელობით და ქართულმა გრმა ხრულიად სამართლიანად ქრისტიანობის შემოქმადნი და გამაგრებლებს ქალს წმ. ნინოს განმანათლებელი უწოდებდა და შეიძლება ითქვას რომ ყველა გს, საფუძვლად დაედგა ქალის დიდ სიმაღლემდე აყვანას საქართველოში. მის დაფასებას და მისი უფლებით აღჭურვას ჯერ კიდევ ისეთი მორჩულს წარსულში, რომლებსაც სხვა გრებს, რომლებიც საქართველოს წვივიდან დაჰყურებენ, არც კი მოვლიან.

შემდეგ ქრისტიანობის გავრცელებისა ქალის მოღვაწეობას ვხვდებით საზღვარდ, სახულიეროდ თუ საეროდ ასპარეზზე წარჩინებულად და თვალსაჩინოდ — წარმოგულებს. საერთოდ კი მთელი წყვეა საუკეთესოდ მამულიშვილთა, რომელნიც ათეული საუკუნეების განმავლობაში თავს დასტრიალებდნენ სამშოკლეს და სარწმუნოებას, მსხვერპლად გწირებოდნენ და გმირულად იცავდნენ ამ გრის წმიდათა წმინდას, იყვნენ რა აღზრდილნი ქართველი დედის მიერ. საქართველოს აყვავების და აღორძინების ხანაში ხომ უფროდ გამღებების მძალიად დიოსხეგანი ქართველი ქალისა. აი რას მოგვითხრობს ჩვენი პარტიკულური ისტორიკოსი მენიგერი ივანე ჯავახიშვილი: «რაკი გამოიკვდა, რომ დიდებულნი შობა ქალის თავყვანისგან და რაინდული სიყვარულის მკადამეგელი იყო, საკითხი უნეგლით იბადება, თუ როგორ და რა ნიადაგზედ უნდა აღმოცენებულიყო ამ გვარის მოძღვრება. ესადა, რასაკვირვებია, რომ ქალის სიყვარული «ტურდა» და მალად სათნობათ უნდა ყოფილიყო აღიარებული, ამისთვის აუცილებლად საჭირო იყო, რომ საქართველოში გმარვით ვაჟი უფლებამ ჰქონდა თავის გულის სატრფოდ ხაცლეთ თვითონ აგრჩია, რომ მლიგრი საილქმოდ სიყვარული არსებობდა. სადაც გს ჯერ არ არსებობდა, რასაკვირვებია იქ შეუძლებელია თავისუფლად მიხურება თავისი გზა გაკეთება. ჩვენ გზლა შეგპიძლიან დავამტკიცებთ, რომ საქართველოში გრთიგა და გმოდნენ უკვე IX საუკ. არსებობდა: აი მაგ. მთავარი გიორგი ჩინაგელი, რომელიც თავის საყვარელ მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ «სხვისა მეუღლისა მგერთობა არდა იდგს თავს იდმა» და სიკვდილამდე მისი გრთული დარჩა; ან თუნდ გიორგი მთაწმინდის მამა, რომელიც ქალის სილამაზით და სათნობით მოწიკული საცდელს თავისუფლად ირჩევს. (ის. ქ-ლ სამართლის ისტორია) ამ გვარ ნიადაგზე შეიძლება აღმოცენებულიყო შობა რუსთაველის ქადაგებაც, ქალის თავყვანის გმისა და მიხურებაზე. ქალ-ვაჟების ხწრუფლებიანობის აზრი,

რომელიც შობა რუსთაველის უკვდავ თხზულებაში არის გამოქმული, მეტად დამახასიათებელია მე 12 საუკ. ქართულ აზრწრვის მალად განვითარებისათვის. მაგრამ ის არის საყურადღებოდ, რომ ქალთა ხწრუფლებიანობის აზრი ქართულ მწერლობაში წინადაც ტრიალებდა; უკვე წმ. ნინოს ცხოვრებაში ნათქვამია, ქართველთა განმანათლებლის თვით დავთავისაგან მოგვიჩინა ხწრეში მცოქელი, რომელმაც ათ მცნებასაპით დაწერილი «წიგნი» მისცა; იქ სხვათა შორის ნათქვამი იყო: «არცა დედაცაგვამა არცა მამაცაგვამა, არამედ თქვენ ყოველნი ერთ ხართ-ო». (ქრთმისეული წ-ა ნინოს ც-ა, ის. თაყაიშვილის ოპის. რუკ. ბმხ. რახბრ. გრამატ. 5. 2 გვ. 749). ხლოდ ქართულს არქივიგრტიკონში ხწრია: «წმიდა და გრთ-ხწრ ჰყავი მამაცაგვი და დედაცაგვი. პითარცა სათნო გიჩნდა მენ არა ხლოდ თუ მამათა, არამედ დედათაცა მცვე მადლი სულისა შენისა წმიდისა-ო» (არქივიგრატიკონი. კ. გმგელი-მე. გამცემა გვ. 95).

მე XII საუკ. ხოვიგროთი ქალები, მაგ. სულაქი ცეკალი და გრავაი ჯაყელი საქართველოში სახელმწიფო საქმეებშიც კი მონაწილეობას იღებდნენ და ეს მონაწილეობა უშედეგოდ და უნაყოფოდ არა ყოფილა, პირიქით ჩვენ მოვგებავთ არა გრთი სახელისხმიგოდ ცნება, რომელიც ნათლად ამტკიცებს, რომ ქალთა გავლენას მამაცათ მკაცრობის მოქმედება მოუბრუნებდა და კეთილშობილური გრთი მიუღია. არააკი მემატიანე მოგვითხრობს, რომ 1162 წ. როდესაც ქართველებმა დეინში გაიმარჯვეს და მღვდამოხილი ნადავლითა და ტყვეებით დატვირთულნი შინ ბრუნდებოდნენ, მაჰმადიანი ტყვე მამაცაგვიც სასულეთ მთლად გაამიშვეს და ისე წამთასეს; მაგრამ ქართველმა ქალებმა ეს შეიტყვეს თუ არა მამინვე თავიანთ ქმრებს ეს საქციელი დაუწუნეს და უსაყმედურეს, რომ იხინი მაჰმადიანებს ასეთ ცუდს მაგალითს აძლევდნენ, რომელიც მათ შეიძლება ქართველზედ გამოიყენონ და ამ საქციელით ქართველ ქალთაც სირცხვილი ატამონდ. იგ ალახირის სიტყვით ქართველებმა ამ საყვედურის შემდეგ ტყვეებს თავიანთი სამისი დაუბრუნეს და ჩააცვეს. (დედგრემერი 500). ქართველ ქალებმა, მამახადამე, ის მადლ-ლოკიგრება და სიბრალული გამოიჩინეს, რომელიც ახე საგრძობად და ხატირდა ოქიანობის, სამინელ სიმკაცრის დროს. (იპ. ჯავახიშვილი. ქართველ გრის ისტორია. წიგ. 2 620—622.)

როგორც ხედავთ ქართველ ქალს გსდგნ დიდი შეგნება ჰქონია მველად, გსდგნ დიდ გავლენას ახდენდა საზოგადოებრივ მოქმედებებზე და გსდგნ დიდი პატივის გებით გყურდებდნენ მას, რადგან ეს პატივის გება მას მოვებული ჰქონდა თავისი კეთილი მოღვაწეობით. როდესაც დღეს მოცვეს საუკუნეში გაცხარებით გაიმანის ქართველი ქალი მამაცათან გათანასწორებულად, რაც უმრავლეს შემთხვევაში ყოველად მანინჯ მამაცათა წამკამელოვებაში გამოიხატება, მან არც კი იგის რომ ეს თანასწორ უფლებიანობა მას მველი დროიდგანვე ჰქონდა მოვებული, ქართველ გრის სად და თავისუფალ ცხოვრების ხანაში და დაჰკარგა იგი როდესაც მისი ქვეყანა დაიმონა უცხო მალამ და მას მოჰყვა მისი გადაგარება და დამახინჯებაც. ჩვენ ხელში ჩაგვივარდა წერილი დარგჯან დედოფლისა, რომელიც იმდენად ხატირებდა, რომ საჭიროდ მიგპანია მოვიყვანოთ აქ ურცელათა: «ქ: მისს მადალს დირსებას მომდართ-მოძმარს ნიკოლდს დედოფალი დარგჯან მარჯვენას ხელს მოხვევას მოგახსენგეთ, მეტმე აქ ხარბაზნის ბურჯისათვის კირი გყვან ყორჩიკაპის შვილიდამაცა და ამის მმის და ით ყორჩი-ბაპის შვილისაც ნაც ჰიხესნეთ კირი და კიდევ შეხმარდა. წინას დღეს ხომ შეგანაც ვიხესნეთ და გითხროთ კირის ხესნება და უარიც არ გითქომს. ანლა კიდევ გწერთ, რომ ამ ბურჯს კიდევ დააკლდა კირი და რაც ამას კირი მოუნდეს, უნდა გპასხხნოდ მაგიკრი იხეც ღუთით მოგეგმას, ხათრი ჯამი იყავ, მაგიკრს მოგეგმთ. გატრნაც უკრძანებია, ვისაც კირი ქონდეს უნდა ახესნოდ... ანლა ჩუენ აქედან ურმეგი გამოვიგზავნია, ამას უნდა წყობით მიბაროდ, რავითც კირი მიგპიანდებოდეს უნდა გპასხხნოდ. ამ ყვად ამ ურმით რაც წამოიდგოდეს უნდა წყობით მლაკაროდ. წერილი გრთი პირის ჩუენ გამოგვიგზავნე და მეორე შენ შეინახე, რომ იხეც იმაგ ანგარიშით მოგეგმ-ო». აქ საყურადღებოდ თუ დგდოვალი რამდენად ანლდ ხედავს სახელმწიფო საქმეგთან. ის შეიარღების საქმეშიც კი ურგვია და ხარბაზნის გურჯის გავთვებაში იღებს მონაწილეობას. ისიც კი იგის, რომ კირი დააკლდა, რომ ეს კირი წინადაც უხესნებათ და ანლაც ხესხულდეს. მეტრ რა ანგარიშიანობით!

«წყობით რამდენიც ჩააბარდ, იმის წერილი გრთი პირი გამომიგზავნ-ო», რათა დაბრუნების დროს კათვალისწინეგული იქნეს რადეგნობა და სრული სისწორით დაუბრუნდეს. აქ ანგარიშიანობაც და თადარიგით თვალსაჩინოდ. ასეთი საქმიანობა დედაკაცისა ჩვენს ცხოვრებაში უთოდ დავანდებული იყო, ეს იქიდანაც ხანს, რომ დღესაც ქართველი ხოფლელი არც გრთ ხეროქულ ხოჯასოდ საქმეს არ გადასწევტს იხე, რომ «ოჯასში არ გაიკითხეს» გ. ი. ცელს არ ჰკითხეს და მასთან არ გამართოს ბეკვა საკითხის გადასაწყვეტად.

ხოფლის ცხოვრებაში დედა-კაცი არის ოჯასის გატრნ—პატრნი, ხლოდ მამაცავი საპხებით გმორჩილება

და მიჰყვება ცელის გამგებლობას საჯაროდ საქმეებში. ამ საკითხში გირად მოუქმად უთარხმეგო, რადგან მათ თავისი გამგების ხეგრე უკენედ აქედ წამახწრტილი; ოჯასში შემოქმადნი მამა-კაცია, მისი დამცელი და შემნახველი კი დედა-კაცი.

პიდრე ქართველი გრის თამისუფალი ცხოვრება არ შეჰხუთა და დაამახინჯა უცხო მალამ, ქართველი ქალიც იყო მატარებელი მისი გრწრული ხანის.

პირველ-ყოველისა იგი იყო განათლებული მისი დროის შესაფერად, ხედმიწვნით მცოდნე სამშოკლდ ისტორიისა, ხაგრდ და სახულიეროდ მწერლობასა.

ისინი დეგულობდნენ სწავლა—განათლებას და აღზრდას უმთამრესად მონახტრეგში. უნდა ითქვას, რომ ასეთ მონახტრეგში აღზრდილი; გაცილებით უფრო მადლა იდგნენ ინსტიტუტებში განსწავლულზედაც.

ვეფხის-ტყალსანი, რომელიც გრთად-გრთი სამშოთ-ვო ნივთთაგანი იყო, მალიან ხშირად მთლიანად იცოდნენ ხეპირად. ესადა, ამის საშუალებით ბევრ რახმეს შეითვისებდნენ, რადგან შობა, ამ უკვდავ ნაწარმიგეში, ხეგრების მრავალ მხარეებს გნება და არკვევს.

მონახტრეგს გარდა, დიდ ოჯასებში იყო მიღებული წესად: ანლდ-მასლოდ მცხოვრებ მცობგელ ანლგარდა ქალებს ასწავლიდნენ ხელსაქმიანობას, წერა-კითხვას და აქედან კი ვრცელდებოდა სხვა წრეებზედ.

ხელ-საქნარის ცოდნა იმ დროს აუცილებელი იყო რა გინდ დიდი ოჯასის ქალი ყოფილიყო, ქსობა, ქარგვა ოქრმკერდითა და სხვა უნდა ხედდნოდა.

სიმღერა—გალობა, დავკრა სხვა და სხა მუსიკალურ ხაგრავებზედ, რომელთა რიცხი მრავალი ყოფილა საქართველოში და ანლა მათი სახელებიც კი დამიწყებულა, ხომ ქართული ოჯასის სამკაულს შეადგენდა!

ქართველი ქალი მოჯახნობას გრწირად და ანგარიშიანად აწარმოებდა. მთელი ოჯასის ჩამმეგლ-დამსურ-ველი ქალი იყო: ნაბადი, ჩონა, ღესნახმეგლი და სხვა ყველაგერი რაც კი ოჯასის წევრებს ჰტირდებოდა, მისი ხელით გეთდებოდა. ყველა ამის კეთებას დიდი დრო ჰტირდებოდა და ამისთვის არ ჰქონდა საშუალება ხანგრძლივად ოჯასის მიტოვებისა. იგი მუდამ ოჯასს და გვრას ხრუნვით თავს დასტრიალებდა.

ამ თვისებათა ვარდა მველ ქალს გმრული თვისებებიც ჰქონდა. ომის დროს როდესაც ოჯასში ვაჟკაცი აღარ იყო რომელსაც იარაღის ხელში ადგბა და მამულის წინაშე მოვალეობის მოხდა უხდებოდა, ქალი იდგდა იარაღს, რომ მისი ოჯასი პირნათლად გამოხულიყო სამშობლეს წინაშე.

არსებობს თქმულება, რომ როდესაც კრწანისის ველ-ზე ცხრა—მმანი ხრწეულიმენი დაიხდნენ, გაცხარებულ გრძობლათი მათი მოხუცი დედა ჩაგრა, მომავკვდა შვილს ხაგვარეულ დროშა ხელიდან გამცტაცა და მადლა ააფრიალა.

ქართველი ქალი იყო ამაყი და გამგედავი და შვილსაც ამ თვისებებს გადახცემდა. ის მას ხრდიდა გეომ-რად, ათვისებდა ვაჟკაცებას, უშიშრობას და გამგედაობას საგმიროდ თქმულებათა და ლექსების საშუალებით. გავმობიან ვიდრე მოწიფულიებამდე დედა უჯლია შეიღს, მას თვალს არ ამორებდა. ოჯასის სიყვარული მისი სახელი და ნამუხი, ქმრის დრმა პატივის-ცემა, მისი თავმოყვარეობის შენახვა უმალეს მოვალეობად მიაჩნდა ქალს.

ყველა ეს თვისებები საჭირო იყო იმ დროს და ადამიანის დიდ ღირსებად მიჩნეული.

(გაგრძელება იქნება...)

მეგობარი.

მივიღე თქვენი პატიჯახეგმი გავგით, რახედაც მადლლას გიძმნით მოვინგვისათვის. შემდეგში ვთრვთ განგრძლდ რეგულიარული გადმოგზავნა. საჭიროა პატარა შესწორება, სადა დაწერილია თქვენ უკანახეგლ 12 ნომერში, ქართულ ცხენლხან რახმზე. შემოხსენებული რახმი შესდგა თდ. დავით ჭავჭავაძის, ალექსანდრე ამილახვრის და დავით შალიკაშვილის მეტაურეობით 1916 წელს 13 აპრილს და არა რეგულიარული დროს.

შეფიცულების სალამით თდ. ქ. ჩოლოყაშვილი.

თ გ თ რ ი გ ი ო რ გ ი ს პირველი გრწრეგნგია დანიშნულია ამა წლის 24 გიორგობისთვეს.

შეგდომების გახწრება.

მესამე კაბადღინს მესამე ხეგრში 24 სტრქ. უნდა იყოს: სახელმწიფოს მიერ ადამიანის დანაშაულებიანობის სიკვდილით დასჯა, რომელიც იმ დროს იქმნა ჩადგნილი როცა ასეთი სასჯელი აი არსებობდა, ნიშნავს სახელმწიფოს ხრულ სიკერტეს.

RÉDACTION : THETHRI GUIORGUI  
93, Rue Mademoiselle, PARIS

Le Gérant : Félix KALDENPACH

Imprimerie Zindy-Peter — Audincourt